

### บทที่ 3

## วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

การวิจัยเรื่อง “พฤติกรรมการรับสารผ่านสื่อโฆษณาผลิตภัณฑ์เสริมอาหารเพื่อการลดน้ำหนัก ของผู้หญิงในเขตกรุงเทพมหานคร” ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง
2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล
5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

### การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

#### ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ทำการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้หญิงที่มีอายุระหว่าง 20-40 ปี ที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานคร โดยจะศึกษาทั้งผู้บริโภคที่เคยซื้อหรือไม่เคยซื้อผลิตภัณฑ์เสริมอาหารเพื่อการลดน้ำหนัก

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริโภคกลุ่มผู้หญิงระหว่าง 20-40 ปี ที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานคร โดยจะศึกษาทั้งผู้บริโภคที่เคยซื้อหรือไม่เคยซื้อผลิตภัณฑ์เสริมอาหารเพื่อการลดน้ำหนัก ซึ่งไม่ทราบจำนวนที่แน่นอน จึงได้กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง จากสูตร (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2545 , หน้า 74) ในระดับความเชื่อมั่น 95% และที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ดังนั้นกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษานี้จึงมีจำนวน 400 ตัวอย่าง

การกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ระดับความเชื่อมั่น 95 % (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2545, หน้า 74)

$$n = \frac{Z^2_{1-\alpha/2}}{4E^2}$$

เมื่อ  $n$  คือ ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง  
 $Z^2_{1-\alpha/2}$  คือ ค่าสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95 % ซึ่งมีค่า = 1.96  
(กัลยา วานิชย์บัญชา, 2545, หน้า 74)

$E^2$  คือ ความน่าจะเป็นของความผิดพลาดที่ยอมให้เกิดขึ้นได้ = 0.5%

ในกรณีไม่ทราบค่า  $p$  แต่เนื่องจากค่า  $pq$  จะมีค่าสูงสุด เมื่อ  $p=0.5$  ซึ่งทำให้  $q=0.5$  และ  $0 \leq p, q \leq 1$  เพราะฉะนั้น  $pq = 0.25$  แทนค่าในสูตรได้ดังนี้ คือ

$$n = \frac{(1.96)^2}{4(0.05)^2} = 384.15$$

ดังนั้นกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้จึงมีจำนวน 400 ตัวอย่าง

#### กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

การเลือกกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi - Stage Random Sampling) โดยมีขั้นตอนดังนี้

##### ขั้นตอนที่ 1

ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Sampling) โดยแบ่งเขตการปกครองของ กรุงเทพมหานครออกเป็น 6 กลุ่มการปกครองตามระบบการบริหารและการปกครองของ กรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย

1. กลุ่มรัตนโกสินทร์ จำนวน 9 เขต ได้แก่ เขตบางซื่อ เขตดุสิต เขตพญาไท เขตราชเทวี เขตปทุมวัน เขตพระนคร เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย เขตสัมพันธวงศ์ และเขตบางรัก
2. กลุ่มนุรพา จำนวน 9 เขต ได้แก่ เขตดอนเมือง เขตหลักสี่ เขตสายไหม เขตบางเขน เขตจตุจักร เขตลาดพร้าว เขตบึงกุ่ม เขตบางกะปิ และเขตวังทองหลาง
3. กลุ่มศรีนครินทร์ จำนวน 8 เขต ได้แก่ เขตสะพานสูง เขตมีนบุรี เขตคลองสามวา เขตหนองจอก เขตลาดกระบัง เขตประเวศ เขตสวนหลวง เขตคันนายาว
4. กลุ่มเจ้าพระยา จำนวน 9 เขต ได้แก่ เขตดินแดง เขตห้วยขวาง เขตวัฒนา เขตคลองเตย เขตบางนา เขตพระโขนง เขตสาทร เขตบางคอแหลม และเขตยานนาวา
5. กลุ่มกรุงธนเหนือ จำนวน 7 เขต ได้แก่ เขตบางพลัด เขตตลิ่งชัน เขตบางกอกน้อย เขตบางกอกใหญ่ เขตภาษีเจริญ เขตหนองแขม และเขตทวีวัฒนา
6. กลุ่มกรุงธนใต้ จำนวน 8 เขต ได้แก่ เขตบางขุนเทียน เขตบางบอน เขตจอมทอง เขตราษฎร์บูรณะ เขตทุ่งครุ เขตธนบุรี เขตคลองสาน และเขตบางแค

ขั้นตอนที่ 2

ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยวิธีจับฉลากเลือกเขต 1 เขตจาก 1 เขตกลุ่มการปกครอง รวมจำนวน 6 เขต ดังนี้

1. เขตปทุมวัน
2. เขตลาดพร้าว
3. เขตมีนบุรี
4. เขตสาทร
5. เขตบางพลัด
6. เขตบางแค

ขั้นตอนที่ 3

กำหนดโควตา (Quota Sampling) โดยกำหนดจำนวนกลุ่มตัวอย่างในแต่ละเขตพื้นที่ของเขตที่สุ่มจับฉลากได้ในขั้นตอนที่ 1 จำนวน 6 เขต รวมทั้งสิ้น 400 คน ดังตาราง

ตารางที่ 2 การกำหนดจำนวนกลุ่มตัวอย่างในแต่ละเขตพื้นที่ของเขตที่สุ่มจับฉลากได้

| เขต / จำนวนกลุ่ม<br>ตัวอย่าง | ผู้หญิงที่เคยซื้อผลิตภัณฑ์<br>เสริมอาหารเพื่อการลด<br>น้ำหนัก (คน) | ผู้หญิงที่เคยไม่ซื้อผลิตภัณฑ์<br>เสริมอาหารเพื่อการลดน้ำหนัก<br>(คน) | รวม<br>ทั้งสิ้น<br>(คน) |
|------------------------------|--------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------|-------------------------|
| เขตปทุมวัน                   | 33 คน                                                              | 33 คน                                                                | 66 คน                   |
| เขตลาดพร้าว                  | 33 คน                                                              | 33 คน                                                                | 66 คน                   |
| เขตมีนบุรี                   | 33 คน                                                              | 34 คน                                                                | 67 คน                   |
| เขตสาทร                      | 33 คน                                                              | 34 คน                                                                | 67 คน                   |
| เขตบางพลัด                   | 34 คน                                                              | 33 คน                                                                | 67 คน                   |
| เขตบางแค                     | 34 คน                                                              | 33 คน                                                                | 67 คน                   |
| รวมทั้งสิ้น                  | 200 คน                                                             | 200 คน                                                               | 400 คน                  |

ขั้นตอนที่ 4

ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบสะดวก (Convenience Sampling) เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลโดย  
นำแบบสอบถามที่ได้จัดเตรียมไว้ไปจัดเก็บข้อมูลด้วยตนเอง ณ ห้างสรรพสินค้า/แหล่งชุมชน ตาม  
เขตที่จับฉลากได้ในขั้นตอนที่ 1 จนครบจำนวนที่ต้องการ

## การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

สำหรับการวิจัยในครั้งนี้ มีขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ ดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร ข้อมูลจากตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์และจุดมุ่งหมายของการวิจัยที่ต้องการ

2. สร้างแบบสอบถามทั้งหมด 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนตัวเกี่ยวกับลักษณะโดยทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบสอบถามปลายปิด จำนวน 3 ข้อ

ข้อที่ 1 อายุ ระดับการวัดข้อมูลประเภท เรียงลำดับ (Ordinal Scale) ซึ่งกำหนดช่วงอายุของผู้หญิงที่จะทำการศึกษาคือ อายุระหว่าง 20 – 40 ปี ซึ่งถือเป็นระยะวัยผู้ใหญ่ตอนต้น พัฒนาการทางร่างกายเจริญเติบโตเต็มที่ เป็นระยะทดลองเพื่อหาแนวทางชีวิตที่ตนต้องการและพอใจสืบเนื่องมาจากวัยรุ่น เช่น อาชีพ เพื่อน คู่ครองและอื่น ๆ ระยะนี้จึงมักเรียกว่า ระยะสำรวจ (Exploratory Period) (ศรีเรือน แก้วกังวาล, 2540) กำหนดได้ดังนี้

$$\text{ความกว้างของอันตรภาคชั้น} = \frac{\text{ข้อมูลที่มีค่าสูงสุด} - \text{ข้อมูลที่มีค่าต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}}$$

การวิจัยครั้งนี้ได้ใช้ช่วงอายุระหว่าง 20 – 40 ปี เป็นเกณฑ์ในการกำหนดช่วงอายุ โดยแบ่งออกเป็น 3 ช่วง ดังนี้ช่วงอายุ

$$= \frac{40-20}{3} = 7$$

จึงแบ่งช่วงอายุที่ใช้ในแบบสอบถาม ดังนี้

ข้อ 1 อายุ ระดับการวัดข้อมูลประเภท เรียงลำดับ (Ordinal Scale) ดังนี้

1. 20 - 26 ปี
2. 27 - 33 ปี
3. 34 - 40 ปี

ข้อ 2 ระดับการศึกษาสูงสุด ระดับการวัดข้อมูลประเภท เรียงลำดับ (Ordinal Scale) ดังนี้

1. ต่ำกว่าปริญญาตรี
2. ปริญญาตรี
3. สูงกว่าปริญญาตรี

ข้อ 3 รายได้ต่อเดือน ระดับการวัดข้อมูลประเภท เรียงลำดับ (Ordinal Scale) ดังนี้

1. ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 15,000 บาท
2. 15,000-30,000 บาท
3. สูงกว่า 30,001 บาท

## ตอนที่ 2

แบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมด้านการเปิดรับสื่อโฆษณา ซึ่งเป็นแบบสอบถามปลายเปิดและปลายปิด

## ตอนที่ 3

แบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการรับสารผ่านสื่อโฆษณาผลิตภัณฑ์เสริมอาหารเพื่อการลดน้ำหนัก ซึ่งเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) โดยแบ่งออกเป็น 5 ระดับ ตามมาตราการวัดของ ลิเคิร์ท (ซูศรี วงศ์รัตนะ, 2541, หน้า 49) คือ

|                          |            |          |   |       |
|--------------------------|------------|----------|---|-------|
| ถ้ากลุ่มตัวอย่างเลือกตอบ | มากที่สุด  | ให้คะแนน | 5 | คะแนน |
| ถ้ากลุ่มตัวอย่างเลือกตอบ | มาก        | ให้คะแนน | 4 | คะแนน |
| ถ้ากลุ่มตัวอย่างเลือกตอบ | ปานกลาง    | ให้คะแนน | 3 | คะแนน |
| ถ้ากลุ่มตัวอย่างเลือกตอบ | น้อย       | ให้คะแนน | 2 | คะแนน |
| ถ้ากลุ่มตัวอย่างเลือกตอบ | น้อยที่สุด | ให้คะแนน | 1 | คะแนน |

3. นำแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นให้อาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้อง และเสนอแนะเพิ่มเติมนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับผู้หญิงอายุ 20-40 ปี ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจากบริษัทประกันโกลด์คิงส์ เขตมีนบุรี โดยศึกษาทั้งผู้ที่เคยซื้อและไม่เคยซื้อผลิตภัณฑ์ฯ จำนวน 30 คน เพื่อวัดค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยใช้การหาค่าสัมประสิทธิ์  $\alpha$  ( $\alpha$ -Coefficient) ของ ครอนบาช (Cronbach, n.d. อ้างถึงใน กัลยา วาณิชยปัญญา, 2545, หน้า 449) ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.96

## การเก็บรวบรวมข้อมูล

ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มผู้หญิงที่เคยซื้อผลิตภัณฑ์เสริมอาหารเพื่อลดน้ำหนักจำนวน 200 คน และจากกลุ่มผู้หญิงที่ไม่เคยซื้อผลิตภัณฑ์เสริมอาหารเพื่อลดน้ำหนัก จำนวน 200 คน ณ สถานที่ที่ได้ทำการสุ่มเขตกลุ่มตัวอย่างไว้ จนครบจำนวนที่ต้องการ คือ 400 คน ช่วงเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือช่วงเดือนสิงหาคม-กันยายน 2547

## การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบวัดพฤติกรรมที่ได้จากการเก็บข้อมูลมาจัดทำดังนี้

1. ทำการตรวจสอบถามสมบรูณ์ของข้อมูล (Checking)
2. นำแบบสอบถามตอนที่ 1 และ 2 มาแจกแจงความถี่นำเสนอเป็นตารางแสดงจำนวนและค่าร้อยละ

3. นำแบบสอบถามตอนที่ 3 ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่ามาตรวจให้คะแนนและหาค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และแปลผลโดยใช้เกณฑ์การประเมิน ดังนี้

|                              |                                     |
|------------------------------|-------------------------------------|
| ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 1.00 - 1.49 | หมายความว่า มีความน่าสนใจน้อยที่สุด |
| ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 1.50 - 2.49 | หมายความว่า มีความน่าสนใจน้อย       |
| ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 2.50 - 3.49 | หมายความว่า มีความน่าสนใจปานกลาง    |
| ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.50 - 4.49 | หมายความว่า มีความน่าสนใจมาก        |
| ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 4.50 - 5.00 | หมายความว่า มีความน่าสนใจมากที่สุด  |

## สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเลือกสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้

1. ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่

- 1.1 ค่าคะแนนเฉลี่ย (Arithmetic Mean) ใช้สูตร (ชูศรี วงศ์รัตน์, 2541, หน้า 30) ใช้สูตร

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{n}$$

|                 |                         |
|-----------------|-------------------------|
| เมื่อ $\bar{X}$ | แทนคะแนนค่าเฉลี่ย       |
| $\sum X$        | แทนผลรวมของคะแนนทั้งหมด |
| $n$             | แทนขนาดของกลุ่มตัวอย่าง |

- 1.2 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) (ชูศรี วงศ์รัตน์, 2541, หน้า 65)

$$S = \sqrt{\frac{\sum (x_i - \bar{x})^2}{n-1}}$$

|           |                                                |
|-----------|------------------------------------------------|
| เมื่อ $S$ | แทนค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนของกลุ่มตัวอย่าง |
| $X_i$     | แทนข้อมูลดิบแต่ละตัว                           |
| $\bar{x}$ | แทนค่าเฉลี่ยของข้อมูลกลุ่มตัวอย่าง             |

n แทนข้อมูลของกลุ่มตัวอย่าง

1.3 สถิติการทดสอบ ไค-สแควร์ (Chi – square Test) ณ ระดับนัยสำคัญ 0.05 เพื่อทดสอบตัวแปรทางด้านประชากรศาสตร์ที่แตกต่างกัน มีผลต่อพฤติกรรมการรับสารผ่านสื่อผลิตภัณฑ์เสริมอาหารเพื่อลดน้ำหนักแตกต่างกัน (นราศรี ไวนิชกุล และชูศักดิ์ อุดมศรี, 2538, หน้า 214)

โดยใช้สูตร

$$\chi^2 = \sum_{i=1}^k \left( \frac{O_i - E_i}{E_i} \right)^2$$

เมื่อ  $O_i$  แทน ค่าความถี่ที่ได้จากงานวิจัย (Observed Frequency)  
 $E_i$  แทน ค่าที่คิดว่าจะเป็นหรือตามทฤษฎี (Expected Frequency)  
 $k$  แทน จำนวนกลุ่ม

## 2. ค่าสถิติที่ใช้วัดคุณภาพของแบบสอบถาม

2.1 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยใช้วิธีสัมประสิทธิ์แอลฟา ( $\alpha$  -Coefficient) ของครอนบาช (Cronbach, n.d. อ้างถึงใน กัลยา วานิชย์บัญชา, 2545, หน้า 449)

$$\alpha = \frac{k \text{ Covariance / Variance}}{1+(k-1) \text{ Covariance / Variance}}$$

เมื่อ  $k$  แทน จำนวนคำถาม  
 Covariance แทน ค่าเฉลี่ยของค่าแปรปรวนร่วมระหว่างคำถามต่าง ๆ  
 Variance แทน ค่าเฉลี่ยของค่าแปรปรวนของคำถาม

ค่าแอลฟา ที่ได้จะแสดงถึงระดับของความคงที่ ของแบบสอบถาม โดยจะมีค่าระหว่าง  $C < \alpha < 1$  ค่าที่ใกล้เคียง 1 มาก แสดงว่ามีความเชื่อมั่นสูง